

РЕШЕНИЕ

№ 1474

гр. София, 11.12.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 12-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесети ноември през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Светлин Михайлов

Членове: Даниела Христова
Цветомира П. Кордоловска Дачева

при участието на секретаря Мария Ив. Крайнова
като разглежда докладваното от Цветомира П. Кордоловска Дачева Въззивно гражданско дело № 20241000502663 по описа за 2024 година

Производството е по реда на чл. 258-273 от ГПК.

С Решение № 260326/29.05.2024 г. по гр. д. № 14039/2020 г. по описа на Софийски градски съд, Гражданско отделение, 1-12 състав, съдът е **отхвърлил** като **неоснователен и недоказан** предявения от **Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество**, с адрес: гр. София, пл. Света Неделя № 6, срещу **Л. Х. Д., ЕГН *******, с адрес: гр. ***, ж. к. *** № *, вх. *, ет. *, ап. *, **иск по реда на чл. 154, ал. 1 във връзка с чл. 153, ал. 1 от ЗОНПИ за отнемане в полза на държавата** на основание чл. 142. ал. 2, т. 1 във връзка с чл. 141 от ЗОНПИ от ответницата **Л. Х. Д. на лек автомобил марка „Порше“, модел „Панамера турбо“, с рег. № *******, дата на първа регистрация – 09.11.2016 г., рама № WP0ZZZ97ZHL150530, двигател № CVDA001003, цвят – черен.

При този изход на делото пред първоинстанционния съд и на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК, съдът е **осъдил Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество**, с адрес: гр. София, пл. Света Неделя № 6, **да заплати на Л. Х. Д., ЕГН *******, с адрес: гр. ***, ж. к. *** № *, вх. *, ет. *, ап. *, **сумата от 9 197, 38 лева** (девет хиляди сто деветдесет и седем лева и тридесет и осем стотинки), представляващи разноски по делото.

Същевременно и предвид отхвърлената искова претенция, на основание чл. 157, ал. 2 от ЗОНПИ и чл. 77 от ГПК, съдът е **осъдил Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество**, с адрес: гр. София, пл. Света Неделя № 6, **да заплати на Софийски градски съд сумата от 12 268, 95 лева** (дванадесет хиляди двеста

шестдесет и осем лева и деветдесет и пет стотинки), представляваща дължимата държавна такса в производството.

Недоволен от така постановеното решение е останал ищецът **Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество (КОНПИ)**, който в срока по чл. 259, ал. 1 от ГПК го **обжалва в цялост**, при наведени твърдения за неправилност, необоснованост и незаконосъобразност на решението, доколкото било постановено в нарушение на материалния и процесуалния закон, като първоинстанционният съд бил изградил фактическите си констатации на непълно и неправилно тълкуване на доказателствения материал, а с това и е достигнал до необосновани правни изводи. По същество се релевира, че първоинстанционният съд бил приел като водещ мотив липсата на доказателства за престъпна дейност и за връзка между такава дейност и процесното имущество, без обаче тези факти да са били въведени като предмет на доказване и без да е било възложено в тежест на ищеца установяването им. Ето защо и по този начин, съдът бил нарушил основните принципи на гражданския процес, включително състезателното начало и процесуалната равнопоставеност на страните по смисъла на практиката на ЕСПЧ, като е дал необоснован „превес“ на ответницата, без да е указал, че следва да бъдат ангажирани доказателства за твърдяна незаконна дейност. Освен това, КОНПИ поддържа, че изискването за конкретно установяване на връзка между престъпление и имущество е ирелевантно към производството по ЗОНПИ, доколкото предмет на закона е отнемането в полза на държавата на имущество, за което не е установен законен източник, а не санкциониране на конкретно престъпление. Така и по аргумент от чл. 2, т. 3 от ЗОНПИ, конституционната и европейска рамка, ищецът счита, че „значителното несъответствие“ само по себе си представлява правонарушение, израз на противообществено и противоправно обогатяване за сметка на обществото, и е достатъчна материалноправна предпоставка за намеса на държавата, при наличие на обвинение по чл. 108, ал. 1 от ЗОНПИ. В този смисъл се твърди, че неправилно първата инстанция е приложила решението „Й. и други срещу България“ и е пренесла постановените там изисквания автоматично върху всяко производство по ЗОНПИ, независимо от конкретните факти и баланс на интересите. Не само това, но според изложеното във въззивната жалба, то първоинстанционният съд е допуснал и съществени нарушения при анализа на имущественото състояние и при прилагането на Тълкувателно решение № 4/2021 г. на ОСГК на ВКС. КОНПИ оспорва извода, че не е налице значително несъответствие, като излага, че съдът неправилно е намалил пазарната стойност на процесния автомобил при придобиването му и неоправдано е изключил от анализа „неналичните“ парични средства, без да отчете, че същите са представлявали разходи в момента на придобиване и са повлияли върху разполагаемия доход на ответницата през съответните години. Поддържа, че тези суми следва да се отразят в разходната част, за да бъде икономическият анализ обективен, като се позовава на практика на ВКС и на въззивни съдилища, в която разход е всяко напускане на имуществено благо от патримониума. Ищецът отправя и обстойни възражения срещу съдебно-счетоводната експертиза, кредитирана от СГС. Твърди, че вещото лице е работило с документи, представени едностранно от ответницата и неприобщени по делото, както и че е включило в доходната част суми от „граждански договори“, възнаграждения, възстановени суми от търговци, лихви по депозити и дарения от родители, без същите да са доказани с надлежни доказателства и без да е изследван законният им източник. Сочи се, че експертът е инкорпорирал твърденията и табличните справки на ответницата в заключението, без да изготви отделен алтернативен вариант и без ответницата да е поставяла самостоятелни задачи, с което е

нарушена равнопоставеността на страните и насоките относно ролята на вещите лица. Според КОНПИ това поставяло под съмнение обективността и безпристрастността на заключението и го прави негодно да служи за база на решаващите изводи. На този фон, ищецът поддържа, че при правилно приложение на закона и при коригиране на експертния анализ за целия проверяван период се установява значително несъответствие в размер на над 150 000 лева, а именно около 216 158, 86 лева, поради което процесното имущество се явява придобито с неустановени законни източници. Подчертава, че законодателната презумпция по смисъла на чл. 141 и чл. 21, ал. 2 от ЗОНПИ е оборима, но тежестта да се установят законни източници е на ответника, а в конкретния случай такава доказателствена активност не е проявена. Поради всичко изложено ищецът счита, че първоинстанционният съд неправилно е отхвърлил иска, постановявайки решение в противоречие с материалния закон и с относимата съдебна практика, поради което моли въззивния съд да отмени първоинстанционното решение и да уважи предявената претенция за отнемане на процесното имущество. Претендират се разноси.

Ответницата **Л. Х. Д.** оспорва въззивната жалба като неоснователна по съображения, изложени в подадения по реда на чл. 263, ал.1 от ГПК писмен отговор. Претендират се разноси.

В производството е присъединена за съвместно разглеждане по реда на чл. 274 и сл. от ГПК и **Частна жалба**, подадена от ищеца **КОНПИ** срещу Определение № 265386/14.08.2024 г. по гр. д. № 14039/2020 г. по описа на Софийски градски съд, Гражданско отделение, 1-12 състав, постановено по реда на чл. 248 от ГПК, с което е оставена без уважение молба за изменение на първоинстанционното решение, в ЧАСТТА за разносните за адвокатско възнаграждение и държавна такса. Поддържа се, че обжалваното определение е неправилно, необосновано и постановено в противоречие с материалния закон, тъй като съдът неправилно е приел, че на основание чл. 157, ал. 2 от ЗОНПИ ищецът дължи държавна такса при отхвърляне на иска. В тази връзка, КОНПИ се позовава на чл. 154, ал. 3 от ЗОНПИ, по силата на който е освободена от заплащане на държавна такса по производства за отнемане на незаконно придобито имущество, както и на чл. 84, ал. 1 от ГПК, който освобождава държавата от държавни такси, с изключение на иски за частни държавни вземания и права върху вещи – частна държавна собственост. Твърди, че производството по ЗОНПИ не попада в тези изключения, тъй като предмет на иска е публично държавно вземане по смисъла на чл. 162, ал. 2, т. 5 от ДОПК – равностойност на вещи, конфискация и отнемане на имущество в полза на държавата. В жалбата се акцентира също, че съгласно чл. 159 от ЗОНПИ общите правила на ГПК се прилагат само доколкото специалният закон не урежда друго, а в случая чл. 154, ал. 3 от ЗОНПИ изрично освобождава КОНПИ от държавна такса. Дори при прилагане единствено на общите норми, поради публичноправния характер на претенцията, ищецът следва да бъде освободен от такса на основание чл. 84, ал. 1 от ГПК във връзка с чл. 162, ал. 2 от ДОПК. В подкрепа на това становище се сочат и множество решения на СГС и окръжни съдилища, при които, въпреки че исковите на КОНПИ са отхвърлени, то последният не е осъждан да заплаща държавна такса. На следващо място, ищецът излага и доводи относно присъденото адвокатско възнаграждение в полза на ответната страна, като оспорва извода на първоинстанционния съд, че възражението за прекомерност било ограничено до минималните размери по Наредба № 1/2004 г. В тази насока се поддържа, че съдът е бил длъжен да съобрази Решението на СЕС от 25.01.2024 г. по дело С-438/22, според което национална уредба, налагаща

задължителни минимални адвокатски възнаграждения и забраняваща присъждане под този минимум, представлява ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“ по чл. 101 от ДФЕС. Посочва, че в решението СЕС приема, че подобни споразумения и решения са нищожни и националният съд е длъжен да откаже прилагането им, включително служебно, независимо дали страните изрично са се позовали на това. На тази фактическа и правна основа КОНПИ моли въззивния съд да отмени обжалваното Определение на първоинстанционния съд и да уважи изцяло подадената молба по чл. 248 от ГПК, като приеме, че не се дължи държавна такса по делото и съобрази задължителната практика на СЕС и ВКС при определяне и редуциране на присъденото адвокатско възнаграждение.

Препис от частната жалба е връчен на насрещната страна Л. Х. Д., която в срока по чл. 276, ал. 1 от ГПК я оспорва като неоснователна по съображения, изложени в подадения писмен отговор.

Съдът, като взе предвид събраните доказателства по делото във връзка с инвокираните от страните доводи и възражения в пределите на правомощията си по чл. 269 от ГПК, намери следното:

Въззивната жалба е подадена в рамките на законоустановения срок за обжалване по чл. 259, ал. 1 от ГПК от легитимирано лице и срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, поради което същата е процесуално **допустима**. Разгледана по същество въззивната жалба е **неоснователна**.

Съгласно чл. 269 от ГПК, въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, по допустимостта му само в обжалваната част, а по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Както вече Върховният касационен съд многократно се е произнасял (решение № 176 от 08.06.2011 г. по гр. д. № 1281/2010 г. III г. о.; № 95 от 16.03.2011 г. по гр. д. № 331/10 г. на IV г. о.; № 764 от 19.01.2011 г. по гр. д. № 1645/09 г. на IV г. о.; № 702 от 5.01.2011 г. по гр. д. № 1036/09 г. на IV г. о.; № 643 от 12.10.2010 г. по гр. д. № 1246/09 г. на IV г. о) въззивният съд се произнася по правилността на фактическите и правни констатации само въз основа на въведените във въззивната жалба оплаквания; проверява законосъобразността само на посочените процесуални действия и обосноваването само на посочените фактически констатации на първоинстанционния съд; относно правилността на първоинстанционното решение той е обвързан от посочените в жалбата пороци, а надхвърлянето на правомощията по чл. 269 от ГПК е основание за касиране на въззивното решение.

В случая, обжалваното решение е издадено от надлежен съдебен състав на Софийски градски съд, в рамките на предоставената му от закона правораздавателна власт и компетентност, поради което същото е **валидно**. Предвид изискванията на процесуалния закон за служебната проверка на постановеното решение в обжалваната му част, съдът счита, че не се установяват нарушения на съдопроизводствените правила във връзка със съществуване и упражняване правото на иск, поради което първоинстанционното съдебно решение е **допустимо**.

Въззивният съд намира първоинстанционното решение за правилно и обосновано. Софийски градски съд правилно е изяснил фактическата обстановка по делото и въз основа на нея е извел изводите си за неоснователност на предявения иск, което е в съответствие с материалния и процесуален закон, поради което и на основание чл. 272 от ГПК въззивният съд препраща към мотивите му.

От фактическа страна, след преценка на твърденията и доводите на страните,

както и на събраните по делото доказателства, настоящият въззивен състав приема за установени и доказани следните факти и обстоятелства:

От представеното по делото **Уведомление от Специализирана прокуратура № УВКП-729-1/2020 г. по описа на ТД – София**, постъпило в КОНПИ на 11.05.2020 г., и **постановление за привличане на обвиняем по ДП № 26/2020 г. по описа на СО-СП, пр. пр. № 849/2020 г. по описа на Специализирана прокуратура**, се установява, че ответницата Л. Х. Д. е била привлечена като обвиняем за престъпление по чл. 321, ал. 3, т. 2 във връзка с ал. 2 от НК, във връзка с чл. 93, т. 20 от НК.

От **Протокол № ТДЮСФ/УВ-7798/19.05.2020 г. по описа на директора на ТД на КОНПИ – София** се установява, че предвид повдигнатото на ответницата обвинение за престъпление, попадащо в обхвата на разпоредбата на чл. 108, ал. 1, т. 23 от ЗОНПИ (*загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г.*), то КОНПИ е започнала проверка за установяване на значително несъответствие в имуществото на ответницата за период от 10 години назад.

От приложената справка от Централната база на КАТ, договор за покупко-продажба на МПС от 27.02.2017 г., както и другите представени по делото релевантни документи за процесното МПС, се установява, че ответницата Л. Х. Д. е собственик на лек автомобил марка „Порше“, модел „Панамера турбо“, с рег. № *****, дата на първа регистрация – 09.11.2016 г., рама № WP0ZZZ97ZHL150530, двигател № CVDA001003, цвят – черен, като същият е бил закупен от „Аккарди и Делта БГ“ ЕООД за сумата от 46 000 лева. Малко преди да го придобие, на 22.02.2017 г. същият автомобил е бил предмет на прехвърлителна сделка за сумата от 145 000 евро. По отношение на автомобила е бил наложен запор, видно и от Определение № 2131 от 01.10.2020 г. по в. ч. гр. д. № 3110/2020 г. по описа на Апелативен съд – София.

От заключенията на вещото лице В. Д., изпълнил допуснатата и приета от страните **Съдебно-автотехническа експертиза**, след експертна проверка на представената по делото релевантна документация, касаеща процесното МПС – лек автомобил марка „Порше“, модел „Панамера турбо“, бива изследвана пазарната стойност на последния към различни ключови моменти, динамиката на неговата обезценка през годините, както и необходимите разходи за съхранение и поддръжка при полагане грижата на добър стопанин. Така и според вещото лице стойността на автомобила към датата на първоначалната му регистрация – 09.11.2016 г. – възлиза на 285 551, 18 лева, определени въз основа на покупната цена от 146 000 евро и приложените търговски документи. Към датата на изготвяне на експертизата пазарната стойност е оценена чрез сравнителен анализ на специализирани пазари за автомобили, като възлиза на значително по-ниска сума, отчитаща естествената амортизация и пазарните тенденции. Експертизата проследява годишната промяна в стойността на автомобила, като отчита първоначално по-интензивно обезценяване. През първата година след регистрацията стойността намалява приблизително с 20 %, което води до стойност от около 228 440, 94 лева. През следващите години обезценката се движи в рамките на 6 до 12 % годишно, така че към края на 2020 г., приблизително четири години след пускането в експлоатация, стойността вече възлиза на около 177 628, 37 лева. Според вещото лице тази динамика е нормална за автомобил от съответния клас, като към края на четвъртата година той запазва приблизително 62 % от стойността си като нов. Експертизата представя и прогноза за бъдеща амортизация за петгодишен период след изготвянето ѝ. Въз основа на текущата стойност от около 165 916 лева вещото лице очаква плавно намаляване с приблизително 5–6 % годишно, така че към единадесетата година от експлоатацията

стойността би спаднала до около 120 679 лева. Прогнозата отчита пазарните тенденции при автомобили от висок клас и нормалната степен на морално и физическо износване. На следващо място, експертизата разглежда и въпросите, свързани със съхранението и необходимите грижи за запазване на техническото състояние на автомобила, когато той е предмет на обезпечение. Посочва се, че той следва да бъде държан в закрито охраняемо помещение, което да го предпазва от атмосферни влияния и посегателства. За запазване на техническата изправност е необходима регулярна поддръжка на акумулаторната батерия, периодична смяна на филтри и масла, както и периодично привеждане на двигателя в работен режим. Вещото лице определя средния месечен разход за наем на подходящо помещение на около 150 лева, а стойността на основните консумативи и труда за тяхната подмяна – на около 1 134 лева годишно, допълнени от дребни разходи за гориво и електроенергия. В този смисъл, общите годишни разходи за поддръжка и съхранение при полагане на грижата на добър стопанин възлизат на приблизително 3 134, 11 лева, към които следва да се добави и прогнозен резерв за непредвидими разходи в размер около 20 %, така че общата годишна сума достига приблизително 3 760, 93 лева. За първата година се предвиждат и еднократни разходи за оборудване – зарядно устройство, покривало и стойки за облекчаване на натоварването върху гумите. След петата година е възможно да се появи необходимост от подмяна на акумулатора.

Въззивният съд кредитира изцяло заключението на вещото лице изготвило съдебно-автотехническата експертиза, като обективно, безпристрастно и компетентно изготвено от лице, притежаващо специални знания в съответната област. В своята цялост експертизата предоставя последователен и аргументиран анализ на стойността на автомобила за различни периоди, на неговата амортизационна крива и на разходите, необходими за запазването му в технически изправно състояние през срока на обезпечението.

По делото е била допусната и приета от страните **Съдебно-счетоводна експертиза,** изпълнена от вещото лице В. П., чиято цел е била да установи размера и основанието на доходите, респективно разходите на ответницата Л. Х. Д. за периода от 19.05.2010 г. до 19.05.2020 г., както и стойността на придобитото от нея имущество и евентуално наличие на несъответствие по смисъла на § 1, т. 3 от ДР на ЗПКОНПИ. Така и след като вещото лице се е запознало подробно с всички писмени доказателства по делото, както и с допълнително представените от ответницата банкови, приходни и разходни документи, включително данни от НАП, банкови извлечения, справки от ГД „Гранична полиция“ и други относими документи се установява следното. По приходната част експертизата установява, че за процесния период ответницата не е подавала годишни данъчни декларации за повечето години, с изключение на 2011 г., когато е декларирала доход в размер на 28 000 лева от възнаграждения за изпълнения на артисти. Освен този деклариран доход са отчетени и множество постъпления от извънтрудови правоотношения: възстановени суми от търговци по нереализирани или върнати онлайн поръчки, лихви по депозитни сметки, дарения от нейната майка, суми по граждански договори с търговци, възстановяване на използвани лични средства в търговско дружество, както и суми, възстановени от банка по грешни или оспорени транзакции. Допълнително са отразени приходи от продажба на два автомобила, приходи от продажба на дялове в търговски дружества, както и усвоени суми по кредитна карта. Вещото лице отчита и наличните към 19.05.2010 г. парични средства – както по банкови сметки, така и в брой, формирани от предходни тегления, при положение че не са установени инвестиции или други

операции, които да изключват тези суми от началното салдо. На тази основа е формиран общият размер на приходите за целия десетгодишен период, включително началните салда. По разходната част, експертизата е изчислила обичайните разходи за издръжка, като е ползвала статистически данни на НСИ за общия разход на домакинствата по групи разходи и брой членове на семейството за всяка от годините в периода. Към тях са добавени разходите за пътувания и престой в чужбина, определени въз основа на справката от ГД „Гранична полиция“ и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, както и платените местни данъци и такси. Вещото лице не е установило други доказани извънредни разходи, които да влияят върху анализа, поради което общият размер на разходите за целия период е ограничен до тези три групи – издръжка, пътувания и местни данъци и такси. Така и като съпоставя общата сума на приходите с общата сума на разходите, експертизата определя нетния доход на ответницата за целия проверяван период като значителна положителна величина, представляваща разполагаем доход след приспадане на обичайните и извънредните разходи. Заключение изрично установява, че **нетните доходи значително надвишават стойността на придобитото имущество.** В този смисъл и по отношение на имуществото на ответницата, вещото лице е анализирано придобитите акции и дялове в търговски дружества, вноските по банкови сметки, средствата, внесени в търговски дружества, както и разходите за придобиване на моторно превозно средство. Установено е, че общата стойност на придобитото имущество за целия период възлиза на 221 181, 99 лева, като паралелно е изготвен и алтернативен вариант, в който при определяне стойността на автомобила марка „Порше“, модел „Панамера турбо“, се приема по-високата стойност от фактурата за сделката между продавача и чуждестранно юридическо лице. При този втори вариант общата стойност на имуществото достига 458 777, 34 лева. В заключителната си част експертизата извършва сравнение между нетните доходи и стойността на придобитото имущество по двата варианта. И в двата случая е налице положителна разлика в полза на доходите – при първия вариант нетните доходи превишават имуществото с 366 010, 80 лева, а при алтернативния – с 128 415, 45 лева.

Въззивният съд кредитира изцяло заключението на вещото лице изготвило съдебно-счетоводната експертиза, като обективно, безпристрастно и компетентно изготвено от лице, притежаващо специални знания в съответната област.

По делото са събрани и гласни доказателства чрез разпита на **свидетеля Х. Д. (баща на ответницата)**. От показанията на същия се установява, че дъщеря му се е занимавала активно с артистично-изпълнителска дейност около 2010 г., като подобна дейност е упражнявала и преди този период. По думите му тя е била рекламно лице на големи компании като „Нестле“ и „М-тел“, а възнагражденията, които е получавала във връзка с тези ангажименти, били значителни, макар той да не може да посочи точни суми. Тъй като в този период тя не е разполагала с фирма, необходима за получаване на плащания от корпоративни възложители, хонорарите са били превеждани по банковата сметка на неговото дружество, което по онова време е съществувало и е имало медицинска насоченост. Той е теглил средствата от фирмената сметка и ги е предавал лично на дъщеря си, която била действителният получател на тези възнаграждения и ги е работила чрез своята дейност. В показанията си свидетелят уточнява, че плащанията от големите компании задължително са били извършвани по банков път, съобразно вътрешните им правила, но отбелязва, че в артистичните среди е било обичайно част от възнагражденията да се изплащат и в брой. Обяснява, че дъщеря му не е имала банкова сметка по това време, поради което

се е наложило използването на неговата фирма като посредник. Не си спомня точно кога тя е регистрирала собствено дружество.

Настоящият въззивен съд кредитира показанията на разпитания по делото свидетел, съобразявайки възможната заинтересованост на последния с разпоредбата на чл. 172 от ГПК, тъй като същите са дадени непосредствено пред първоинстанционния съд, като възпроизвеждат лично възприети обстоятелства, които са пълни, логични и непротиворечиви.

С оглед на установената фактическа обстановка, въззивният съд достига до следните правни изводи.

Преди всичко следва да се спомене, че така предявената искова претенция се предпоставя от кумулативното наличие на следните материалноправни предпоставки, а именно: *1/ ответникът през проверявания период да е привлечен като обвиняем за престъпление измежду тези, които са изброени в разпоредбата на чл. 108, ал. 1 от ЗОНПИ; 2/ през проверявания период да е налице значително несъответствие в имуществото на проверяваното лице по смисъла на дефинитивната разпоредба на § 1, т. 3 от ДР на ЗОНПИ, тоест да е налице несъответствие между имуществото и нетния доход, надвишаващ 150 000 лева за целия проверяван период; 3/ въз основа на доказателствата по делото да е формирано основателно предположение, че придобитото от проверяваното лице имущество е от незаконен източник, като съгласно чл. 107, ал. 2 от ЗОНПИ, обосновано е онова предположение, когато се установи значително несъответствие в имуществото на проверяваното лице и 4/ имуществото да е придобито в срока по чл. 112, ал. 3 от ЗОНПИ, а именно в период от 10 години назад считано от датата на започване на проверката, и имуществото да не е придобито със законен източник на средства.*

Тук е моментът да се отбележи, че с влязло в сила Определение от 24.10.2023 г. по делото пред първоинстанционния съд е било **прекратено производството по отношение на предявения от КОНПИ иск срещу ответницата за разликата над сумата от 180 000 лева**, формирана от пазарната стойност на процесния лек автомобил марка „Порше“, модел „Панамера турбо“ до пълния изначално претендиран размер от 306 723, 81 лева. Т.е. към настоящия момент претенцията на ищеца за отнемане в полза на държавата на основание чл. 142, ал. 2, т. 1 във връзка с чл. 141 от ЗОНПИ касае единствено собствения на ответницата лек автомобил марка „Порше“, модел „Панамера турбо“, с рег. № ***** – с пазарна стойност от 180 000 лева.

Трябва да се отбележи също и, че **приложението на ЗОНПИ следва да се осъществява в съответствие с гаранциите за защита на собствеността по чл. 1 от Протокол № 1 към Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ).** В тази връзка въззивният съд се позовава на разясненията на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), дадени в решението по делото „Й. и други срещу България“, според които конфискацията по Закона от 2012 г. е съвместима с Конвенцията само ако националните органи установят наличие на престъпна или административна дейност, за която се твърди, че е довела до придобиването на имуществото, както и наличие на връзка между тази дейност и конкретното имущество. Тези указания засягат основните предпоставки при намеса в правото на собственост извън хипотезите на осъдителна присъда и поради това са относими към действащия закон.

Не само това, но от формираната практика на Съда на Европейския съюз по делата С-319/19 и С-234/18 следва, че конфискацията по ЗОПДНПИ (отм.) и ЗОНПИ

не попада в приложното поле на Директива 2014/42/ЕС, като регламентирането ѝ остава в компетентността на държавите членки. Наред с това Европейският съд по правата на човека приема, че Законът от 2012 г. преследва легитимна обществена цел, свързана с предотвратяване на незаконно придобиване на имущество. За да бъде намесата в правото на собственост съобразена с Конвенцията, тя трябва да бъде законосъобразна, да преследва обществен интерес и да осигурява справедлив баланс между общественния интерес и правата на засегнатото лице. Такъв баланс предполага преценка за пропорционалност, която липсва в нормативната уредба на ЗОПДНПИ (отм.) и ЗОНПИ, включително в разпоредбите, установяващи автоматична презумпция за незаконност при наличие на значително несъответствие.

В този смисъл именно принципът за предимство на международните договори пред противоречащи им норми на вътрешното право по смисъла на чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България налага тълкуване на ЗОНПИ в съответствие с изискванията на чл. 1 от Протокол № 1 към ЕКПЧ. Подходът на закона, който презумира имущество за незаконно само на основание констатирано несъответствие и изисква автоматично отнемане без преценка за връзка между конкретно нарушение и придобитото имущество, противоречи на гаранциите на Конвенцията. Впрочем, в решението по делото „Й. и други срещу България“ – ЕСПЧ подчертава, че законът предполага участие на ответниците в неуточнена незаконна дейност през продължителен период, без това да е предмет на доказване, като по този начин е премахната съществена гаранция, налична в отменения Закон от 2005 г. – изискването за установяване на връзка между имуществото и конкретно предикатно нарушение.

От съдебната практика на ЕСПЧ следва изричният извод, че за да бъде конфискацията по ЗОНПИ съвместима с Конвенцията, националният съд трябва да разполага с данни за твърдени нарушения – наказателни или административни – и да е направена обоснована преценка за връзка между тези нарушения и придобитото имущество. Това налага ищецът да въведе в процеса конкретни твърдения за противоправна дейност, която да обяснява произхода на имуществото, и да представи доказателства в тази насока.

В конкретния случай ищецът се позовава единствено на факта, че срещу ответницата е било образувано досъдебно производство и тя е била привлечена като обвиняема, но това обстоятелство служи само като основание за образуване на проверката и не представлява твърдение за конкретна незаконна дейност, чрез която е придобито процесното имущество. При действието на диспозитивното начало съдът няма правомощия да определя по собствена инициатива каква би могла да бъде тази дейност, нито да събира доказателства извън въведените от страните факти.

Легитимната цел на закона е да се отнема имущество, придобито от незаконна дейност и тази цел съответства, както вече се посочи на чл. 1 от Протокол 1 към ЕКПЧ. КОНПИ като ищец и на основание чл.154 от ГПК е длъжен да докаже незаконната дейност, възможността да се получават доходи от нея и връзката между доходите и придобитото имущество. Незаконната дейност е деянието, за което е повдигнато обвинение съгласно чл. 108 от ЗОНПИ, но повдигнатото обвинение не е доказателство за извършената незаконната дейност. КОНПИ е длъжен да установи данните за незаконната дейност, възз основа на които е повдигнато обвинението, както и връзката (пряка или косвена) между доходите и

придобитото имущество. Не е необходимо с оглед целите на закона постановяването на осъдителна присъда, тъй като деянието може да е несъставомерно или да не осъществява престъплението от субективна страна, или по друга причина да не се стигне до осъдителна присъда, но **е необходимо с оглед нуждите на ЗОНПИ да се докаже, че проверяваното лице е извършило забранената или незаконната дейност.**

По изложените аргументи, както и правилно първоинстанционният съд е отбелязал в мотивите към обжалваното решение, то **по делото не са събрани доказателства, че процесното имущество е придобито в резултат на дейност, забранена от закона.** В този смисъл, всяка намеса в правото на собственост следва да бъде преценявана през призмата на чл. 6, § 2 от ЕКПЧ, установяващ презумпцията за невиновност, както и чл. 14 от ЕКПЧ, забраняващ всякаква форма на дискриминация при упражняване на гарантираните права. Трябва да се отбележи, че **правомощието за отнемане на имущество по ЗОНПИ, когато е основано единствено на формалния факт на повдигнато обвинение, без да се изисква установяване на връзка между предполагаема незаконна дейност и конкретното имущество, открива възможност за произволна и несъразмерна намеса в частната собственост.** Това противоречи на конвенционните стандарти, доколкото би позволило конфискация дори в случаи на прекратено наказателно производство или оправдателна присъда. Ето защо и **съвместното тълкуване на разпоредбите на чл. 107, ал. 2 и чл. 153, ал. 6 от ЗОНПИ разкрива законодателен подход, който не съответства на изискванията за пропорционалност и баланс, произтичащи от чл. 1 на Протокол № 1 към ЕКПЧ, поради което съдът е длъжен да приложи Конвенцията с предимство и да не прилага национални норми, които ѝ противоречат.**

Този извод се подкрепя и от практиката на Върховния касационен съд, включително решение № 50098/18.01.2024 г. по гр. д. № 1074/2022 г. и решение № 50104/23.01.2024 г. по гр. д. № 4647/2021 г., които възприемат стандартите, установени в решението на ЕСПЧ по делото „Й. и други срещу България“. В него изрично се подчертава, че **конфискацията може да бъде съвместима с ЕКПЧ само ако са доказани в съвкупност две предпоставки: наличието на някаква престъпна или административна дейност, която се твърди, че е обусловила придобиването на имуществото, и наличие на разумно установима връзка между тази дейност и конкретния имуществения обект.**

С оглед на това, че в производството не са представени никакви доказателства за извършена от ответницата престъпна дейност, от която да произтича придобиването на процесния автомобил, настоящият въззивен съд приема, че **не е изпълнена първата и задължителна предпоставка за уважаване на иска.** Поради това искът за отнемане на лек автомобил марка „Порше“, модел „Панамера турбо“, с рег. № *****, се явява неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

За пълнота на изложението, въззивният съд намира за необходимо да отбележи, че **така предявения от КОНПИ иск е неоснователен** и на отделно основание, произтичащо от естеството и границите на производството по ЗОНПИ.

Както първоинстанционният съд правилно е посочил, то по гражданскоправен ред може да бъде отнето единствено имущество, а не доход. Предмет на отнемане е само онова имуществено благо, което е придобито от престъпна дейност и което към края на проверявания период продължава да съществува в патримониума на проверяваното лице или на свързаните с него лица. Имущество, което е

напуснало този патримониум, не може да бъде отнето от самото проверявано лице. Ако то се намира у свързано лице, отнемането следва да бъде насочено към него, а когато е преминало към трето лице, на отнемане подлежи единствено равностойността на отчужденото имущество, при условие че отчуждаването е противопоставимо на държавата, а ако не е, отнемането като претенция се насочва към самия приобретател.

В този смисъл следва да се посочи, че източниците на финансиране могат да бъдат **собствени** или **привлечени**. Собствени са наличното имущество и доходите, формирани като разлика между приходите и разходите, а привлечени – кредитите, субсидиите и даренията. **Не всеки източник на финансиране представлява източник на увеличаване на имуществото в смисъл на забогатяване.** Наличните средства не водят до забогатяване, тъй като само се трансформират в друга форма на имущество. Кредитите също не увеличават нетното имущество, защото създават задължение за връщане. Забогатяване би имало, ако кредитът бъде погасен чрез доходи или чрез безвъзмездно предоставени средства. Когато задължението по кредита бъде погасено чрез осребряване на придобитото или друго налично имущество, увеличаване на имуществото не настъпва.

Предвид горното, установения правен режим ясно разграничава различните категории имущество. **Придобито имущество** е всяко имуществено благо, което субектът някога е притежавал. **Отчуждено имущество** е придобито имущество, което впоследствие е напуснало неговия патримониум, преминавайки в собственост на друг. **Преобразувано имущество** е благо, което вследствие на правни или фактически действия е трансформирано в друго. **Притежавано имущество** е това, което остава в патримониума и не е отчуждено, изоставено, потребено или унищожено. **Непритежавано** е това, което е напуснало патримониума по посочените причини. **Само притежаваното имущество подлежи на отнемане, като то може да бъде оценено както по своята придобивна стойност, така и по стойността, която би реализирало при отчуждаване.**

Гореспоменатото е и изрично потвърдено в **Тълкувателно решение № 4/2021 г. на ОСГК на ВКС**, според което по реда на ЗОНПИ може да бъде отнето само имущество, което е налично в края на проверявания период, респективно не може да бъде отнет доход, нито имущество, което е било придобито и впоследствие е напуснало патримониума на проверяваното лице. Законът не допуска отнемане на равностойност на имущество, което не е налично към края на периода. Казано с други думи, то незаконно придобито може да бъде само имущество, което е постъпило в патримониума през проверявания период и е налично към неговия край. Законът изрично изключва възможността за проверка на законността на имущество, което лицето е притежавало в началото на периода. Касателно понятието „*значително несъответствие*“ по смисъла на § 1, т. 3 от ДР на ЗОНПИ, то включва единствено **превишение на имуществото в края на периода над това в началото му, когато разликата надхвърля 150 000 лева.** Само при наличие на такова превишение може да се изследва дали доходите имат законен характер, както приема **и ВКС в решение № 50116/03.04.2024 г. по гр. д. № 3698/2021 г.**

В конкретния случай, от приетата по делото и неоспорена от страните Съдебно-счетоводна експертиза, **не се установява наличие на несъответствие, още по-малко такова, което достига законовия праг от 150 000 лева.** Съгласно вариант II на експертизата нетният доход превишава стойността на имуществото със 128 415, 45 лева. Но дори при възприемане на твърденията на ищеца относно размера на нетния доход, искът отново се оказва неоснователен, тъй като **липсва значително**

несъответствие по смисъла на закона.

Неоснователни са и възраженията на ищеца срещу включването в приходната част на доказаните възстановени суми от търговци, приходите от лихви по депозити и сумите, преведени от родителите на ответницата. Последните следва да се квалифицират като дарения, тъй като е доказано, че дарителите са разполагали със средствата и са ги предоставили безвъзмездно. Законът не допуска да се изключват доказани приходи без да са установени основания за това.

Дори да се възприеме нетният доход, посочен от ищеца – 297 513, 40 лева, следва да се отчетат разясненията от Тълкувателно решение № 4/2021 г. на ОСГК на ВКС, които постановяват, че **неналичните средства или средствата, получени от впоследствие отчуждено имущество, не участват в изчисляването на несъответствието**. С оглед на факта, че процесният лек автомобил марка „Порше“, модел „Панамера турбо“ е придобит повече от три месеца след регистрацията и стойността му намалява с около 20 % през първата година, **липсва каквато и да е възможност придобитото имущество да надхвърля нетния доход, дори и при най-благоприятните за ищеца хипотези**.

Поради всички изложени съображения така предявената искова претенция от КОНПИ се явява неоснователна и следва да бъде отхвърлена.

Налице е съвпадение между крайния резултат от изводите на Софийски градски съд, поради което **първоинстанционното решение следва да бъде потвърдено**.

При този изход на делото и на основание чл. 78, ал. 3 от ГПК на ответника се следват сторените пред въззивната инстанция разноски за един адвокат в размер на **7 798, 08 лева** (седем хиляди седемстотин деветдесет и осем лева и осем стотинки), по компенсация.

По съединената за съвместно разглеждане Частна жалба, подадена от ищеца КОНПИ срещу Определение № 265386/14.08.2024 г. по гр. д. № 14039/2020 г. по описа на Софийски градски съд, Гражданско отделение, 1-12 състав, постановено по реда на чл. 248 от ГПК, с което е оставена без уважение молба за изменение на първоинстанционното решение, в частта за разноските за адвокатско възнаграждение и държавна такса, то настоящият въззивен съд счита същата за изцяло **неоснователна**.

Това е така, доколкото по въпроса за държавната такса първоинстанционният съд правилно е приел, че по така предявените искове държавна такса се дължи, но не се заплаща предварително, а се присъжда с решението в зависимост от изхода на делото. Когато искът бъде отхвърлен или производството бъде прекратено, именно КОНПИ дължи държавна такса, определена съобразно стойността на имуществото, чието отнемане се е претендирало. Този подход се извежда както от разпоредбата на чл. 157, ал. 2 от КОНПИ, но и от трайната практика на ВКС. Същевременно ищецът не е освободен от заплащане на държавна такса на основание чл. 84, т. 1 от ГПК, тъй като вземанията, предмет на производството по ЗОНПИ, имат частноправен характер и КОНПИ се явява процесуален субституент на държавата, но не действа в защита на публичнодържавно вземане. В съдебната практика е последователно поддържан изводът, че решението, с което се отнема имущество по реда на ЗОНПИ, не придава на това имущество статут на публична държавна собственост, поради което не може да

бъде приложено освобождаването по чл. 84 от ГПК. Относитими в тази насока са и мотивите на решение № 3/08.07.2008 г. по к. д. № 3/2008 г. на Конституционния съд, които изрично подчертават, че освобождаването от държавни такси зависи не от вида на субекта, а от характера на защитаването право.

В тази връзка следва да се подчертае, че съгласно чл. 157, ал. 2 от ЗОНПИ съдът присъжда държавна такса и разноските по делото в зависимост от неговия изход. При положение че искът е отхвърлен, отговорността за заплащане на държавната такса пада именно върху ищеца КОНПИ. Казано с други думи, законът не предвижда пълно освобождаване на КОНПИ от държавна такса, а само освобождаване от предварителното ѝ внасяне.

По отношение на присъденото адвокатско възнаграждение въззивният съд намира за правилни изводите на първата инстанция, че е присъдено реално заплатено възнаграждение, съобразено с договореното между ответника и неговия процесуален представител, и удостоверено чрез представени доказателства. Възнаграждението е определено върху първоначалния размер на претенцията, обхващащ както прекратената част, така и отхвърлената част на иска. Този подход съответства на характера на производството по ЗОНПИ, което включва цялостна преценка за вида и стойността на имуществото, за приходите, разходите и наличието на несъответствие в началото и в края на проверявания период.

Касателно възражението за прекомерност на адвокатското възнаграждение, първоинстанционният съд правилно е приел, че ищецът е направил възражение единствено за намаляване на възнаграждението до минималните размери по Наредба № 1/2004 г., но не и под тях. Поради това съдът е бил обвързан от ограниченото по обем възражение и е намалил възнаграждението именно до минималните размери, без да има процесуална възможност да го редуцира допълнително. Възражението за прекомерност под минималните размери е направено едва с молбата по чл. 248 от ГПК и правилно е счетено за преклудирано. Аргументите, свързани с решението по дело С-438/2022 г. на СЕС, не променят този извод, тъй като задължението на съда да обсъди приложението на това решение би възникнало само при надлежно заявено и своевременно възражение за прекомерност, каквото в случая липсва.

Не само това, но изцяло правилно първоинстанционният съд е отбелязал за пълнота, че дори да беше допустимо обсъждане на размера под минималния, изплатеното адвокатско възнаграждение не би могло да се счете за прекомерно предвид правната и фактическа сложност на спора, неговата продължителност, значителната материална стойност на иска, проведените съдебни заседания, събраните доказателства и участието на процесуалния представител през целия ход на процеса. При тези данни така присъденото възнаграждението се явява адекватно и съответства на извършената работа.

Поради всичко изложено въззивният съд приема, че първоинстанционният съд правилно е оставил без уважение молбата по чл. 248 от ГПК, поради което и подадената частна жалба е неоснователна.

Водим от горното, Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 260326/29.05.2024 г. по гр. д. № 14039/2020 г. по описа на Софийски градски съд, Гражданско отделение, 1-12 състав.

ОСЪЖДА Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество, с адрес: гр. София, пл. Света Неделя № 6, да заплати на **Л. Х. Д., ЕГН *******, с адрес: гр. ***, ж. к. *** № *, вх. *, ет. *, ап. *, сумата от **7 798, 08 лева** (седем хиляди седемстотин деветдесет и осем лева и осем стотинки), представляваща направени по делото пред въззивния съд разноси, по компенсация.

ПОТВЪРЖДАВА Определение № 265386/14.08.2024 г. по гр. д. № 14039/2020 г. по описа на Софийски градски съд, Гражданско отделение, 1-12 състав, постановено по реда на чл. 248 от ГПК, с което е оставена без уважение молба за изменение на първоинстанционното решение, в частта за разноските за адвокатско възнаграждение и държавна такса.

Решението може да се обжалва в едномесечен срок от съобщаването му чрез връчване на препис от същото пред ВКС при условията на чл. 280, ал.1 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____